

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden hétfő, kedd, péntek, egy sor után 4 pkrért közlésért; folytonos hirdetésekért 10 pkr elengedtetik. Mindenki hirdetésére 15 pkr bélyegdíj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklámok sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ HIVATAL:

A Központban STEIN könyvkereskedésben.

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetni minden cs. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához címzendő levelekben. Ára évnegyedre 3, félévre 6, évre 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában a Kendeffi háznál 487. szám alatt.

Mezőgazdaságunk közelebről kövendő iránya és célja

A testvérhonban egy nem rég elhunyt gazdag földbirtokos gyakran mondá, miként vagyonának legnagyobb részét a penészes töröküzének köszöni, s Erdélyben is még friss emlékeztetünkben lehetnek a töröküz-lovagok, ezen czímmel tisztelvény meg a társakor atyáink közül azon néhány nagyobb birtokost, kik az olcsó években meggyűjtött töröküzéből, a rendesen minden 3-ik 4-ik évben bekövetkező drágaság mellett, olykor nem megvetendő összeget gyűjtöttek. — Legkevésbé sincs szándékunkban e lovagokat ócsárolni, még nevétségessé tenni se. — Ők ismerték és követték a gazdaság két sarkelvét: a bő termelést, és meggazdálkodást; ők tudták, és teljesítették annak egy másik fontos szabályát, mely abban áll: adni drágán, venni olcsón. — Mennyivel helyesebben cselekedtek ők kortársaik közül azoknál, kik nem hogy gazdálkodtak, nem hogy jövőre számítottak volna, de kiknek minden évben, minden nap költségök fölémésztek, vagy túlhaladta jövedelmek. — Mennyivel magasabban állottak pedig ők a mostaniak közül azok felett, kik a jelen viszonyainknak válságos voltát, midőn minden elszegényedett magyar család érzékeny veszteség a nemzetre nézve, se vevő szívére, bő költésöknek, fényűzésöknek, pazarlásuknak most se tudnak határt szabni.

Említett lovagaink ildomos eljárása az akkori körülmények okos felhasználásán alapult. — Az olcsó munkaerő, a robot, a sok művet igénylő kapás-növénynek, a töröküzének természetét könnyűvé tette az olcsó gazdálkodhatóság, az adómentesség, és kevesebb fényűzés mellett a gazda sürgelős napi szükségéi csekélyek voltak, s lehetővé tették, hogy természetmennyiségének eladásával éveket várjon, midőn a tökélytelen földmivelés, a köznép tunyasága, és rossz közlekedési eszközök mellett, egy-két évi terméketlenebb idő-

járás meghozta a gabona árát. — A köznép eladta, a bővebb években nem annyira gondos ápolása, mint a természet rendje által megszorított marhája egy részét; a városi mesterember elővette a bővebb években félretett pénzecskéjét, hogy a meggazdálkodott gabona-készletet, mely nagyobbára csak a vagyonosabb földbirtokosoknál létezett, megvásárolja. — E mivellet, a szorgalomnak, az iparnak ez egyensúlyozása, igen egyszerű, igen világos volt.

Most a körülmények tetemesen megváltoztak. — A robot megszüntével a kézimunka drágasága mellett a töröküz-üzemlése nagy mennyiségben, sok hajjal jár; vagy csupán részében felére, vagy legfeljebbnyire csak harmadára eszközölhető, mi, miként más alkalommal elég tisztán kimutattuk, a legzsarolóbb gazdasági rendszerek egyike. — A körülményeink közül felette súlyos adó, a feles gazdasági költségek, a divatszzerű költséges életmód mellett, a mezei-gazda természetüneli eladásával évekig nem késleltetik; de időhöz és oly bizonyos eladáshoz van kötve, mely rendszeresek, mely multhatatlanok kiadásai, s ha azokhoz szabja magát, gabonájából éveken át a mivelésre tett költséget se kapja meg; arra pedig, mikor adhatja gabonáját nyereséggel, biztosan legkevesebb se számíthat. — Szükség tehát, hogy gazdaságunk rendszerében oly változást tegyünk, mely változást körülményeinkhez éppen úgy illik, mint boldog emlékü töröküz-lovagaink ildomos eljárása, az övékéhez.

Kétséget nem szenved, hogy gazdaságunk gyökeres javítása csak a tagosítás után lehetséges; de igaz másfelől, hogy ha addig, míg az bekövetkezik, gazdaságunk okoskeresésére mit se teszünk, könnyen megtörténhetik, miként többek nek pénzügyi, és gazdasági viszonyai, az ígéret földéhez oly zavart, oly megrongált állapotban jutnak, miként annak mannája se lesz többé képes bennünket felüldítni, oly formán, mint ki gyógyszerre csuda-e-rejében bízva, gyengélkedő egészségét addig hanyagolja el, míg rajta a leghatályo-

sabb szer se segíthet többé. — Az eddigiekből élve, meggyőződhetünk, hogy a tagosítás nem fog oly gyorsan megindulni és pontosan végrehajtani, mint különben megtörténhetné; de ha az másként is lenne, kétségen külső még sok idő, tíz-tizenöt év fog kívántatni, míg a tagosítás az ország tetemes részében végéig éri. — Ily hosszasan gazdaságunk korszerűsítésével nem késleltünk, de mulhatlan szükséges, hogy abban mielőbb czélszerű változást tegyünk, különben, újból is mondjuk, könnyen megeshetik, hogy sokunknak törékeny sajkája a boldog révpárt előtt szakad darabokra.

Eljött az idő, körülményeink azon ponthoz értek, hol gazdaságunknak az élelmi szerek és természetesszéna kirekesztő természetése és a gyér marhatartás stadiumából okvetlen egy magasabbra kell átmennünk és ez a szoros értelemben kereskedelmi növények, a mesterséges széna és más marhatápszerek termesztésének és a tömöttebb marhatartás stadiuma. — Fordítsuk hasznunkra az újabb törvények azon intézkedését, mely kinek-kinek földje tetszése szerinti használatát biztosítja; osztályozzuk földjeinket úgy termékenységek, mint gazdaságunk középpontjától távolságuk, s más előnyeik, vagy hátrányaik szerint. — Azokat, melyek a majorság-gazdálkodást nem fizetik meg, adjuk részbe, mindenestre vigyázva, hogy igen gyakori mivelés által ki ne zsaroltassanak. — Azon földjeinket, melyek szántás-vetésre már kevésbé alkalmasak, hagyjuk fel rétnek, vagy legelőnek, de nem várva, míg Isten jóvoltából magoktól meggyepesednek, hanem az utolsó kalászos növényre vessük rá a fü-magot, hogy mindjárt más évben hasznukat vehessük; termékenyebb, jól megmivelt földjeinkben természetünk kereskedelmi növényeket, repcét, dohányt, vagy mesterséges marhatápszert, luczernát, lóheret, répát stb. többi szántóföldjeinket hagyjuk meg gabonára, inkább ke-

vesebbhet jól, mint sokat rosszul mivelve; jó szénaréteinket, mint a gazdaság legnagyobb áldásait, becsüljük meg; se ártalmas legeltetés, se roszkori kaszálás által ne rontsuk; de a szükséges árkolások gondos fentartása, a gyalulás maga idejébeni megtétele által mindent kövessünk el legjobb karban tartásukra. — Majoraink közelében, hol csak lehet, állítsunk váltógazdaságot. Hol a falutól, majorházainktól távol nagyobb, és termékeny talajú tagunk van, oda is rendezzünk váltót, a lehető olcsó, és a mennyire lehet, szükség esetében elhordható épületekkel, hogy, ha tagosításkor a birtok másnak jut, veszteségünk lehető csekély, elköltözködésünk könnyű legyen.

Tudjuk, hogy ajánlott módosításaink számtalan ellenvetésekre találandak tisztelt olvasóinknál. — Egyik a birtokok szét-darabolt állapotát, a földnépének határprédálásra kész hajlamát, a törvények fegyverhiányát fogja tanácsunk ellenébe vetni; másik csodálkozni fog, hogy most, midőn az eddigi gazdaság folytatásához is hiányzik az erő, ajánljuk az intenzívebb gazdálkodást. — Ez ellenvetéseink alaposágát bizonyos mértékig elismerjük. — Megengedjük, hogy az ajánlott módok számos esetekben nagy akadályokra fogak találni; hogy legtöbb helyeken csupán csak egy részük lesz létesíthető; hogy a kevésnek megtételére is a legtöbb igyekezet, és gond fog kívántatni. — Szándokunkban nem állott merev, változhatlan szabályokat állítani fel, de az irányt, a czélt akartuk kitűzni, melyre törekednünk, melyet a lehető legjobban megközelítnünk szükség. — Tervünk gyakorlatiasága éppen azon alapul, hogy az eddiginél intenzívebb gazdaságot folytassunk birtokaink azon részén, mely azt megfizeti, s maradjunk a régi rendszer-nél ott, hol annál jobbat tenni a körülmények nem engedik. — A mit megkívánunk, és pedig okvetlenül, és kivétel nélkül, annyiban áll, hogy az üdvösnél ítelt czél valósításának eljárásunk korlátait ne az igyekezet hiánya, hanem a körülmények legyőzhetlen akadályai képezzék. — Ha

EGY ANYA.

Eredeti beszély.

„Eszter“ „Tudós leánya“ sat. szerzőjétől.

II.

(Folytatás.)

Történetünk Bécsben veszi kezdetét.

Mind a mellett, hogy az 1809. s az 1857-i Bécs közti roppant különbség van; ez útta a mondandók érdekét kívül esik a különbséget kijelölni.

Először annyit tudunk, hogy a ház, melybe léptek vezelnék, egyike azoknak, melyeket most hiában keresnénk, s a Graben nevű tér, s a Kohlmarkt nevű utca közti épület-kalácsházban létezett, mely régen eltűnt.

Egyikében a házknak 1779 óta egy özvegy nő lakott, — kinek a rendőrséggel s a ház birtokosával soha semmi baja nem volt, — kényelmes szállását az első emeletben pontosan fizette, s a lak többi szállói tudomására — csinosan öltözött inast, egy szobaleányt s egy főzőnét tartott, kik mindig jókedvűek voltak; Weidenhofné ez okon tehetősnék, hogy ne mondjuk „gazdagnak tartottak“.

Igaz, hogy az emberek ily fogalmai hasonlítanak néha a tükör által visszaadott képhez; helyhezvén jobbra a mi balfelül van, és viszont. E nő 1809-ben, mikor vele ismeretséget kötünk, nem volt több 48 évesnél, s nevét — Weidenhof báróné — a háznál mindenki tudta.

Ritka eset, főleg jelen légszesz és fűszerezés századunkban, hogy a nő — mikor a félé században beköszöntő canonicus kort elérte,

még szép legyen; sőt deliséget is e honban ritkán látunk már; — bár még nem tűnt el egészen a világból. Weidenhof báróné tehát bizony nem sok hatást teendő, ha több család s szebben butorozott szobái is lettek volna. Hanem volt ő nagyságának egy más igen kelendő portékája, — Melanie kisasszony nevű leánya, — a legfelitűbbek egyike Bécsben; ki, miután alig több, vagy látszólag legalább többnek — 19 évesnél, nem került ki a figyelmet, s azon ismeretes szürke kabátos és tarka nyakravalós öreg, nőtlen urak, kik egész Bécsset ismerik, igen jól tudták — s Bécsnek honneurjeit csinálván az idegenek előtt, soha se teledték Weidenhof bárónének gyönyörű hajdonát — ha távolról is, bemutatni.

Mikor egy szép leány — tudta nélkül egyszerre a szépségek népszerűségét megnyeri, s mint művészkép, kézre érdemes minta híresedik el, akkor anyjáról is tudomást vesznek az emberek.

Ez okon Weidenhof bárónét ismerte a világ, legalább tudott róla is annyit, a mennyi a szép Melanie fölötti dithyrambok megfajtására szükségeltetett.

A sok közt — mi e családért itt-ott mondatott, foljegyezhetjük, hogy Melanie kisasszony remekül zongorázott, festett aquarelleben, — s a művészetnek nagy és szenvedélyes kedvelője volt.

Miként tudjuk, az ily diletantasság — hogy e barbar kifejezéssel éljünk — abban különbözik a valódi művészettől, hogy míg tudomány és művészet alul kezdve haladnak fölfelé, addig a diletantasság felül kezd. Más szavakkal — a valódi tudás gyökeret ver, a diletantasság a már fejlődő virágok illatában furdik.

Melanie tehát — mit tudott, felületesen tudta; de azért a művészet neki és másoknak sok kedvességet szerzett.

Mondták tovább, hogy társaságokba is eljár, s a bécsi bankár-osztálynál szívesen látott vendég — ő — és utána — anyja is.

Ezen utóbbi azonban, aligha egészen megfelelt azon eszmének, melyet magunkban egy szép, művészi képzettségű, s a nagy-világban tetsző leánynak anyjáról fogalmazni szoktunk.

Ő nagysága tenyeres-talpas némbor volt, jól kitűnő hajszöcskével — s mozdulatairól s hang-lejtéséről itélve, nem egészen illet az azon körbe, hol őt a bécsiek már megszokták látni.

Az ártatlan szöcskésárok közt akadt aztán egy-két könnyelmű is, ki tovább ment, állítván, hogy Weidenhof báróné mindenképp azon van, hogy szép leányát férjhez adja, s e részben rokonszenve leginkább valami őst, törzsökös, magyar aristocrata felé hajlik.

Miként a jó szándék s rokonszenv olyanok, mint az orvosi kés, — olykor kis sebet ejtven, hogy nagy fájdalmat gyógyítson: — úgy a rosz szándék, irigység vagy ellenszenv — még hízlegéseikkel s legyezgetéseikkel is sebet ejtenek s fájdalmat okoznak.

Meglehet, hogy Melanie, ha Girardinnek szemüvegével s Balzac pálcájával bírand, sok rosz órája, talán nyugtalansága is leende; de szerencséjére nem birt ily láthatlanító s gondolat-kitaláló, kétélű kincscsel; azért vette úgy, mikint annyi szerény, de folytonos tömjénrel körözött ember veszi — még pedig tiszszentes nélkül — a hódolatot.

Annai bizonyos eddig, hogy Weidenhofné — a világ fogalmai szerint — jól nevelte gyermekét; habár azon emberek közé tartozott, kiknél a komma (,) több mint a pont (.) a betű több mint a szó, — s a szó több mint a gondolat.

Kedélyét, szívét is úgy mivelte-e ki? ez más kérdés; sajnálatos, ha ezt elmulasztotta. Mert a mely szülő ezt hanyagolja el, olyan,

mint a ki tüzet rak a fa tövébe, — melynek árnya alatt véségre pihenni akar. Mind ezt azonban jobban megtudjuk, ha vele személyesen találkozunk.

1809-nek elején, ha nem esalatkozunk, — január hóban — lépünk meg ő nagyságunkat, egy jól fűtött, csinosan butorozott, homlokkal Kohlmarktra néző tágas szobában.

Anyja és leány egy pamlagon ültek: a nő valami első kaptájú harisnyán kötegetett, míg Melanie gyönyörű kis erszényen hurkolt.

Ha Weidenhofné nem volt — legáltalabban korában is — valami feltűnő szépség, annyiról még tanuskodott arca, hogy nem is lehetett rút.

Vonásai szabályosak voltak: lába, keze apró — az utóbbi még a fölött hófehér, s a jó élet és nyugalom — az egykori szöcske természet jelenben annyira kipárnázta, hogy az ifjuság karcúsága egészen eltűnt; — de ezt a 48 éves nőnek nem lehet rosz neven venni.

Melanie közép, csinos és finom természetű leánya volt, kissé csintalan — talán kiábrándult kifejezésű arccal; kinnél a természet ingyen ajándoka volt, a mit az anyja az illatár szelenczéiből s pékéből kölcsönözött.

De halljuk őket!

(Folytatjuk.)

Orbán vitéz.

1599.

Orbán vitéz nehéz beteg Fehérvárott a fogházba; Lelekén vesztett harcz emléke, Rajta csatasebnek láza.

De nincs hiány ápolásban, Orvos-szem figyel rája.

mindent megteszünk, mit a józan számítás igényel, s a körülmények megengednek, gazdaságunk minden-estére üdvös haladást fog tanusítani. — A mesterséges marhatáp-termesztés, tömöttebb marhatartást; ez viszont több trágyát és általában bővebb termelést eredményez; a minden időben könnyebben pénzre tehető kereskedelmi növények, bővebb és pontosabb jövedelmet biztosítanak; számfelletti mustamarháinkat nem satnyán, hanem jó karban hajtván eladásra, ez is biztosabb jövedelmek egyrészt teendő, melyek által rendszeres és halaszthatatlan költségeinket fedezvén, mit gabonánk-ból házi szükségünkkel meggazdálkodhatunk, az, a szűkebb évek hiánya pótlására, vagy nyereséges eladásra maradhat fel. Gazdaságunk nem fog egy napról-másra tengeni, de biztosabb, rendezettebb háztartás időről-idő-re gyarapodó gazdaságot lesz a mondottak következménye, és végre eljutunk a tagosítás biztos-révébe, ha nem is feszes vitor-lakkal és teli erszénnyel, de él-hető állapotban és illendő szá-mal. —

Id. gr. Teleki Domokos.

Felvilágosításul a Sieb. Botenak.

A Sieb. B. mult év deczemb. 30-ról kelt szá-mában közölve lapunk 165. sz. után kormányzó herceg ő magasságának a Kolozsvárti székelő erdélyi gazd. egyet irányabaniadokozását, köz-lése során: „nem teheti, így szól, hogy meg ne jegyezze, miképp azon közhasznú célok, me-lyeknek elérésére a Kolozsvárti székelő gazd., egyetlőre kifizet, lényegükön fogva kizáró, s csak e vagy ama nemzetre szorítóko ter-mészetük teljességgel nem lehetnek, s hogy ezen egyesület ily különkódó célokra nem is törekszik, azt eddigelé követésre, s elismerés-re igen méltó egyesületi tevékenysége, s kü-lönösen a legközelebbi műipar és terményki-állítás által be is bizonyította, a melyben Er-délyország minden részei östermelésének és műipar-szorgalmának, ez ország hajdani magyar, részeire tekintet nélkül, a mezőgazdaság és műipar termékeivel való versenyre idves ha-lásu lért nyitott. E nézpontból tehát semmi, esetre se érthetünk egyet a K. Közlönyvel, mely a célznak egyoldalú felfogása-nál fogva, a kol. gazd. egyet részére öma-gasságát állított ajándéknak kizárólag nem-zeti jelenséget tulajdonít, a mit enyil-ván nem bír, mert az nem e vagy ama nem-zetnek, hanem az erdélyi földmívelés előmoz-dítására lön adományozva.“

S más is: fegyverrel kezében,
Mihály vajda katonája.

Seben mellett küzdött a hős,
Ott lelték a csatatéren;
Akkor is kardját szorította,
Mellén, fején véres érem.

Ellenség volt. Ismerék is
Mihály vajda táborában.
Arról vala ismerős ott,
Hogy halál járt a nyomában.

S Mihály vajda nagy szívú ur.
Hős ellenét ápolatja.
Oda gondolt: ha felgyógyul
Majdan bakókébe adja.

Es az orvos mily philantrop:
Mindent megtesz körülötte.
Es hogy baja ne történjék:
Felvigyáz az őr mellette.

Mind hiába... Orbán vitéz
Föl se gyógyul... el se illan.
Kórágyán maradt hült teste,
De a lelke égbe villan.

Égnek száll a szabad lélek.
S Mihály vajda katonája
Ott áll fegyverrel kezében,
De az útját el nem állja.

Sz. . a M.

Köszönettel fogadjuk lapírtásunknak egye-sületünk irányára felőli alapos, helyes, s általunk is osztott felfogását, s hogy e jó indulat felől olvasóink is s illetőleg a magyar elem értesül-jön, szóról-szóra átfordítva ide is iktattuk; de már azt, hogy ezen tény feletti örömmel meleg kifejezésből, melyet mi a hír első percében a hazafias öröm meleg befolyása alatt tettünk pa-pírra, sietve, minthogy lapunk már sajtó alatt állott, és éppen nem sejtethetve azt, hogy öszin-te hála szavaink ily szóról-szóra-hasagató kritika alá vonatnak; s hogy midőn lapunk olvasóit örömmel megosztására hívjuk fel, a lapírtásunk azt következtesse, mintha mi a magas hercegi adományunk kizáró nemzeti jel-lentőséget tulajdonítanánk; ily észrevétel hal-lására se készen nem voltunk, se azt meg nem köszönhetjük; sőt — fájdalommal mondjuk ki, — azt a régi feltékenység újra, és számszán-dékkal felbresztési akarásának kell tulajdoni-tanunk, melyet vajha végképp kialudni enged-e kebelében azon népelem, mely jelenleg a birodalmi népfajok legszerencsésebbikének méltán érezheti önmagát, s melynek más népfajok irá-nyábani feltékenysége bizony nem indokolható.

A Sieb. B. t. szerkesztősége legyen szíves kérdéses cikkünket elfogulatlanabban nézni át, s azonnal annak címje is „Karácsoni ajándék Erdélynek (tehát nem kizárólag a magyar nemzetnek) megnyugtathatja őt.

Alább azt írjuk: „egy Erdélyre nézve életbevágó intézet gyámolítására“ tehát nem ki-záró magyar érdekű intézetnek jellemeztük egy-letünket.

Kevéssel alább ismét így szólunk: „kör-mányzó hercegünk már sokszor tanusítá ked-ves hazánk intézetei iránti rokonszenvét,“ tehát itt is a közös hazának van valvva inté-zetünk.

Végül aztán, hol a halálköszöntet következik, ezt írjuk: „nemzetünk végbiztosítása lévén a gazdaság, az összes magyar nemzet érezheti magát hálaforra kötelezve.“

E tétel alatt elfogulatlan értelem egyebet nem érthet, minthogy mi ezen közhazánkra nézve áldásos tett irányában a mi olvasóközön-ségünket, s illetőleg az erdélyi magyarságot, melynek érdekeit részben, szerény magunk is képviseljük, elismerése és hálaja kifejezésére felhívjuk, sőt magunk tetteit kifejeztük, meg levén győződve, hogy a testvéreink lapjai is saját nemzetiségük nevében, halálkivánsatunkhoz csatlakozni annál inkább sietendek, mert gazda-sági-egyetletünk, a mint ők is elismerik, az egész hon, tehát minden népfajredékében munkálkodik.

Minthát e szerint mi konkrétan cikkünkben erdélyi s országos intézetiről szólottunk, s kö-szönetünk saját nemzetünk s olvasóink részére volt nyilvánítva; s mire minket szerkesztői ál-lásunk jogosít: kérvény kell szebeni lapírtásun-k: ne vitassa el tőlünk legalább a hála kö-szönet jogát ott, hol nekünk ezen joggal élni valóban okunk van. Szerk.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Arad. — Önök drága bérczes hazája oly köl-zel szomszéd mi-hozzá, mi azt mint a mién-keg ugyanazon egy édes atyától szerzettett, s csak is a körülmények szigora által eloszlatni kellett, oly egy-lajú örökségnek tekintjük, hogy ezen mindig fentartatni ohajított testvériség lán-czolatánál fogva, egy pár sornyi tudósítással, önnök becses, s hazája viszonyait oly lelkesen képviselő lapját igénybe venni magam is bátor valék. — Az igaz, hogy nem igen szolgálhatok valami nagyszerű újdonságokkal, se valami vi-lághírű események elősorolással, mert ezek ha-néha történnek is, nagyobb városoknak jut rő-szébe színhelyök lehetni; azonban a mi szeré-ny szellemi és anyagi életünkről is ha egy pár sort írrok, annyit legalább elérek általa, hogy önnök tudni fogják, hogy mi is mint becsületes szomszédok még elégedünk.

Szellemi életünk főlévezetése a színházban lel-jük föl, mi Aradon jelenleg meglehetősen van képviselve. Itten van Szabó József, ritka vállal-kozó szellemmel bíró igazgatóknk 75 tagból álló dalszínész-társasága, kik közül, ha a jeles mű-vészről Felekinét, úgy Zöldit és a két Komáromit említjük is, már elhihetik önnök, hogy bírnak je-les tagokat. — Aztán a színházon kívül, vannak nálunk még most is néha barátságos kedves es-télyek, melyeken a rokonszenvű barátoknak együtléte, a mivel társalgás, ének és zongora, s még egy pohár jó magyarít is, s ezek mellé, mit legelőbb kelle vala tennem, egy pár kedves szép magyar hölgy jelenléte, előzik, vagy leg-alább ideiglenesen háttérbe szorítják, a prózai élet sokféle nyomorait.

Ha egy szelleműs J. K. a urnő kedélyes estélyén megjelenne önnök m. paniti levelezője, hiszem, hogy meggyőződnek a felől — min azon-ban nem is kétkedem, — hogy vannak nők, kik nemcsak számértővis hozatalát sat. rendelik, ha-nem gyönyörű éneklésök, zongorajátékuk által lelkünknek magasztos élvezet nyújtanak, s e mel-lé nemcsak a vezérczikke írása ellen nem sze-gülnek, de magok is nem egy dolgozattal, és le-véllel gazdagítják a napi sajtó tárczáit.

Nálunk a jó ősi szokásokat se szorította ki magyar házi körülmény a mindenbeni újítás szel-leme, s egy-egy névnapot kedves emberinknél megünnepelni, miután az gyönyört nyújt, nem tartjuk divatellenesnek.

Van itt néhány jó pajtásból összeállott ma-gánéneklő-társaság, kiknek 4-es dalait meghall-hatni, valódi magasztos élvezet. Isten áldja őket, a költő szavaikat: jó kedvével szíjhangok mellé.

Anyagi életünkből is írnek valamit önnök, de azt jó részt ön is tudja; hogy nálunk is, mint sok más helyen, a forgalom nagyszerű gépezetének kiválólag tápot nyújtó szere a pénz, igen igen megszűkölt. És e miatt a gépezet kerekéi igen lassan mozognak, egy-egy ki is dől belőle, mint ezt több kereskedőknek csőd alá kerülése tény-leg bizonyítja.

Gabonának nálunk úgy szólva, potom ára van, ha az idő a mi szorgalmunk által elhozna már egyszer a közlekedési eszközök, a vasutak létre-

jövést, úgy talán csak majd segítve leend anya-gi nyomorunkon is!... Ez az, mik szomszéd-ságunkat még sokkal szorosabbra téve, a közelebbi létel, az egymással gyakori közlekedés, anyagi és szellemi vagyonnaknak az egymás által szük-ségelt arányban gyors cserélhetése által a nem-zelgazdaság csatlakoztatásának szerint jobb-léttünk és felvirulásunkat eszközölni fogja. Mit mielőbb hozzon el a gondviselés, addig is Isten önnökkel, tisztelője J. i.

Torda, dec. 27-kén. — Eppen az ő-tordai egyházgyűlésből jövők, hol a létrehozandó real irányú iskoláról folyt a tanácskozás. Itt ez esz-me nem volt új. Ezen gyűlésen egy már előbb kinevezett bizottmány csak folytatá az eszme fejlesztését. A bizottmány élén ts. Nagy Ferencz áll, ki előterjesztést szebben nem is végezheté, mint elmondva, hogy az alakítandó iskola szá-mára már is tekintélyes áldozatok tettek le. S ezen emberbarátok közül jól esett hallani taná-csos Baranyai Pál nevét, ki egy telket ajándéko-zott, Puhl Ignác ur és nejeét, kik 1000 pfutal nevelék a közeliismerés hálaadóját. De az érdemes tanár ur se maradt csak a buzgó munkálkodás mezején, 500 pfutal áldozván a felkarolt ügynek, e-en kívül hallók még Ercsei József nevét is, — kit, közbeszólva, báráz irodalom terén is többször idvezeltetünk!

Az idves kezdeményezés megvan; a kitűzött cél, mely a hazafiak áldozatait gyűjti maga kö-rül, életbevágó s közérdekű. Anyagi virágzás-on alapulván a szellemi előhaladás, mondhatlan fel-adattá vált hazánkban a real ismeretek terjesz-tése.

Az ekklesia vegyes bizottmánya, idves céljá-nak kivitelében, a közrészvételre támaszkodik, s a következő programszerű aláírási ívet bocsátá szét:

Felszólítás a tordai két ref. ekklesia által tervezett real irányú iskola ér-dekében

1833-ban élénk szellemi mozgalom volt ész-revehető a két Torda testvér-városában: A két város minden buzgóbb lelkesebb férfait sora és népes tanácsközmányokban, egy üdvös messze-hatás, a város és vidék jövődjét derült fényben mutató eszmével láttuk elfoglalva. Real- vagy legalább real irányú iskola felállításáról gondol-koztak a két Tordában 1833-ban. Sokkal inkább tiszteltük a multak emlékeit, mintsem az üdvös eszme meghiusulásáért kártható ötletet mon-danánk. Igaznak marad, hogy az akkori kor az üdvös eszme elfogadására, annyival inkább élet-beléptetésére készületlen volt. De a gyermek nem halt meg, csak elalult volt. 24 évig alult cse-n-desen. Miért alult? ha nem alult volna, most erőteljes munkás férfi volna. Így csak gyermek, csecsemő, kit nekünk kell ápolni, karjainkra ven-ni, nagyra s erőse nevelni. Nekünk jutott a szép szerencse, az a dicsőség, hogy a 24 év előtt szü-leltetett gyermeket keresztvív alá tartunk. A két Torda két testvér reformata ekklesiája, Istenbe vetett bizodalommal elhatározta, hogy egyesített erővel, munkássággal, áldozattal egy a mostani kor szükségének, igényeinek megfelelő real irá-

KOLOZSVÁR VÁROSA GYÓGY- ÉS ÁPOLÓ-INTÉZETE.

Kolozsvár városa ha nem is mérközhetik a miveltebb országok azon némely városaival — hol a jöltévi intézetek sokasága miatt nyomort alig láthatni, s szegény beteget házánál feküdni alig találhatni, mint a sok civilizált országok közt, különösen Holland némely városait em-lítve — de Erdélyben a jöltévi intézetek tekin-tetében, aligha első helyet nem foglal.

Nézzük rendre városaink gyógy- és ápoló-intézeit:

A gyógy-intézetek közt első áll 1) Az országos Károli-kórház. Az anya-császárnérol így nevezetve. A néhai boldog emlékeztetű Ferencz császár — felséges nejevel 1817-ben Erdélyt beutazván, itten Ko-lozsvárt egy kórház felállítását indítványozta, — s a császárné első alapítványul 1,000 pengő forintot le is tett, — mely példát több főrangú és más tehetős urak és hölgyek követvén, a kórház csakhamar egynehány ágygyal folya-matba is jött, mely most már annyira neveke-dett, hogy az alább megírandó kórodákkal egy-ütt 30—100 beteget is befogadhat. Országos kórháznak nevezetlik, mert minden beteg-nek, legyen az bel- vagy külföldi, nemzet és vallás-különbség nélkül, — életől fogva nyit-va volt, — az országos főkormányának közvet-len felügyelete alatt áll — s a bé nem fizetett díjak az ország hivatalnokai által szednek fel. Régebben minden betegért, egy néhány ugy-nevezett alapítványi helyet kivéve, melyeket egy vagy más főur a felállításkor alapított, oly joggal, hogy azt maga fizetés nélkül betölthes-se — a minden év elein a főkormánytól meg-alapított napi díj, vagy maga a beteg, vagy hoz-

zártartozói, vagy szülő-helysége által fizetődött. Azonban azon körülmény, — hogy sok szegény betegnek lakhelye ki nem tudódhatott, vagy onnan régen elszármazva, a helység érette fi-zetni vonakodott, — vagy az életben lévő szeg-ény atyjafiai vétetett fel a kirótt díj, — sok kedvetlenségre és hátrányra szolgáltatott okot, — a miért is újabb legfelsőbb intézkedés kö-vetkezében általánosan minden koronaország-ban az országos közpénztárból szakaszított ki, — melylyel nemcsak az ország közegészségi jölétét tárgyzók költségei fedeztetnek, hanem ezen egészségi pénzalapra utalványoztatnak az újabb időben a nyilvános kórházakba fel-vett és orvosolt szegény betegekért az illető díjak is. A magas belminiszterium ugyanis egy a mult év végével kiadott, s ez év 1-ső február-ba életbe lépett rendelményében minden korona-országban bizonyos számú — Erdélyben egy-előre hét, minden megkívántó szükségességgel felszerelt kórházakat jelelt ki, ugymint: Ko-lozsvárt az országos Károli-kórház, Tor-dán, Fogarason, Csíkszerdán létező járásbeli kórházakat nyilvános kórház czímmel és joggal ruházott fel, a melybe a helyiség ter-jedelmé szerint minden bel- és külföldi felvétet-ik — s ha szegénységi bizonyítvánnyal el-van látva, az ötlet illető díjt, már nem szülő-vagy lakhelye fizeti, hanem a minden fertály-évből tartandó számlalokor a fennebb említett egészségi pénzalapra utalványoztatik. Így ren-deztetve már mind a kolozsvári országos Káro-li-na, mind a tordai kórházak költségei könnyé-ben fedeztetnek.

2) Ezen Károli-na országos kórházzal egy-be vagyon kötve az ugynevezett bel- és kül-kóroda (clinicum internum et externum) a betegségi mellett a bel- és künyvalyákról va-ló tanítás, — e végre a Károli-na-kórház épü-letében, egy külön szobában vagyon 10 ágy esi-

nosan felszerelve, melyben belső betegségekben, és egy melléképületben 12 ágygyal ellátott szo-bákban a külső- és szem-betegségekben szenved-ők — az illető tanárok által, a tanuló ifjusá-got oktatva, orvosoltatnak. A kolozsvári lye-cumnak ugyanis egyik felső osztálya az orvos-szabészeti-tanoda — hol ugynevezett sebészek (Chirurgiae Patroni) formálódnak. Ezen sebészeti-tanoda még 1777-ben felállított — hosz-szu évek során a tanuló, a nyavalyák tanulá-sakor, csak elméleti oktatást nyertek, — hogy egy ily mily kevés sikerű lett legyen, mindenki átláthatja, kia gyakorlati tudományt csak köny-vekből tanulta; — azért nagy érdemű tulajdó-níthatni orvos-tudor és tanár Dr. Szűcs József urnak, hogy míg minden tanárra lett kinevez-tetése előtt már 1831-ben a tanulóknak gyak-orlatilag tanította a betegségi mellett a belnyava-lyákat, később pedig a sebészeti tanoda újóbbi szervezése után már mint rendes tanár folytat-ta tanításait, — mely alkalommal a külső beteg-ségekre is reides tanár nevezetett ki.

3) A magas kormány az ország különbö-ző részeiben elszórt szegény szem-betegeken, vagy már szemviláguktól megfosztottakon segí-teni kívánván — még 1851-ben az ország kü-lönböző részeiben eső 3 városokban, u. m. Ko-lozsvárt, M.-Vásárhelyt, Brassóban az ottan meglévő kórházakkal egybekötve, szem-betegek intézetét állított fel, hol a rendelkező or-vos az ország pénztára által megfordítandó költségen, nemcsak szem-betegeket felvészen — de különösen a nyári 5 hónapok alatt a müté-telt igénylő szem-betegek orvoslás alá vétetnek, a mi minden tavaszkor köröztetni is szokott.

(Folytatjuk.)

Dr. Pataky D.

nyu iskola alapját megvesse, s Isten segédelmével meg is építse. Boldog idők voltak azok, a mikor az előttünk élők a város és a vidék közerejére fektetett teljes real vagy ipartanodát terveztek. Mi e nehéz időkben, az ezernyi szükség miatt eldarabolt erővel, szerényebb s kivételösre számított ezelt tüztűnt magunk elébe. (Mi csak real irányú iskolát akarunk létrehozni.) Ki biztosan akar előre lépni, ismernie kell az utat, a célra vezető eszközöket? Mit akarunk hát, miért akarjuk, s hogyan akarunk a real irányú iskolát? magunknak is, s hogy félre ne értesünk, másoknak is érthetően meg kell magyarázni. A real irányú iskola, több mint népiskola. A közönséges népiskolától nem kívánunk többet, minthogy vallásos ismeret mellett olvasni, írni és számolni tanítson; tehát a népiskola tanulmányai a mindennapiságon nem sokkal emelik felül az embert. A real irányú iskola teljesíti a népiskola teendőit, mert hisz tárgyai első, és elkerülhetetlen lépésűt minden felsőbb ismeretre. A realirányú iskola nem is szorosan tudományos iskola. A tudományos iskolában azok tanulnak, kik a szerzett ismeretek alapján szaktudósok, papi, közlathitói, ügyvédi, államhivatalnokai, s többféle pályára kívánják magokat képezni. A real irányú iskola a gyakorlati életet, a munka érdekeit, a cselekvő irányt, az értelmesség által megnevesített hasznosság elvét képviseli. A real irányú iskolába főleg életrevaló, haszonvető, anyagi jólétet emelést, előmozdításra mulhatlanul szükséges, előkészítő ismeretek, s tudományos tanításnak. Az emberi közértelemesség, a tapasztalat által eldöntött kérdés, hogy ma már nem csak a papnak, ügyvédnek, hivatalnoknak, hanem gazdának, mesterembernek, iparosnak is művelt és értelmes embernek kell lenni, ha munkáját valódi hasznossá, s állását a polgári társaságban becsültté és tiszteltté kívánja tenni. A real irányú iskola fogja a munka után élő osztályokat az idővel mind szükségessébb váló értelmességre segíteni. A gazda, a mai nehéz időkben, nyomasztó helyzetén gondolkodás, tanulás, s bizonyos fokig képzett gyakorlati ügyesség által segíthet; ezen az uton emelkedhetik szerencsésebb, függetlenebb állásra, a gazdaság eddigi modora — értelmesség, tudomány s haladási vonzalom nélkül — rut és gyalázatos szegénységre visz. A real irányú iskolában gazdaságzat elemei, a helyiszükségre való tekintettel, rendes tantárgyak. Az iparost, a kereskedőt — a közelgő vasút — a gyári ipar terményeinek olcsósága fenyegetőleg int, serkenti megkettőztetett szorgalomra, tanulás és ismeret által munkásságának értékesítésére, s hogy magát a mesterséget minden áron tökéletesítse. A kor jelszava életöröklés, s ki az eddigi uton maradván, jobbról s czélszerűbből gondolkodni nem fog, nem akar, megvetettség és szegénységben kell a haladó értelmiség elől hátrálnia. A real irányú iskola által tehát miveltebb, értelmesebb kereskedők s mesteremberekről is gondoskodni akarunk.

(Folytatjuk)

KOLOZSVÁRI NAPLO.

* Közelebbi időkben nem egy lapban volt hirdetés, hogy „Monetary and Credit-Office“ cég által (137 Dover Road S. E. vagy Albany Road Nro 103 Londonban) ajánlat tétetik, hogy az ausztriai Birodalomban magánosok vagy vállalkozók részére személyes vagy más biztosítékra, kedvező föltételek mellett, 500 frton kezdve kölcsön nyújtatik. Miatán e gyanús czég hitelessége iránt tett nyomozódások azon meggyőződésre vezettek, hogy a kérdéses intézet nem egyéb, mint az Else May et Comp. nevet viselő tudakozó-hivatal, a melynek alapítói a londoni rendőrség által határozottan ámtitok és csalóknak ismertettek fel, ezennel legyenek figyelmeztetve mindazok, a kiknek bizalmával ez iparvagok visszaélni kívánának, nehogy velök semminémű összeköttetésbe lépni és így magukat rászedetni hagyják.

— Búcsu-tisztekezés b. Jósika Lajos ur ó mgnál. E hó 5-kén búcsu-tisztekezéseket tettek a fővárosunkból fontos pályájára elutazó és cs. k. kamarás és urb. t.-széki elnök báró Jósika Lajos ur ó méltóságánál a helyben jelen volt több főúr, előkelők és a városi község képvisellete. Vendler polgármester ur, meleg szónoklatban tölmácsolá a város megilletését, egy ily tekintélyes polgárának elválása miatt, melyet azon megtisztelés érzete viaszalt, hogy O. cs. kir. Ap. Fölségének kinevezése egy ily fontos állás betöltésére, e város egyik legtekintélyes polgárára esett. Forró löszönetet mondott a méltóságos báró urnak azon folytonos részvéteért, melyet e város közügyei iránt tanúsított méltóztatott, s kérte, hogy e város köréből távozza is tartsa meg szíves emlékeztetésben ennek polgárait.

A többszörsen s teljes szívünkkel megilenezett báró ur, a szerény szónoklata egy tartalomszerű s szilárd szónoklattal felelt, mely

minket visszavarázolt percenként egy s másfél évtized eleven emlékei közé. Szabad lehetne-e nekünk ezen szép szónoklat alapfőteit bár jellemeznünk, a nélkül, hogy belekontárkodnánk mondhatnánk? A nemes báró ur életén emelte ki, hogy valahányosor vagy az idők balsorsa miatt száműzetve, vagy az uralkodó fölség parancsa folytán e várost el kellett hagynia, hol született, melynek polgárait becsülte, szeretni tanulta, mindannyiszor érezte a megválás fájdalmait; most, midőn az urbéri főörvényeszek elnöke. I. ön kinevezve Ö Fölsége kegyelme által, leginkább érzi elhivatásának nyomatékosságát. Azon körülményt, hogy az oly fontos állásra e város egy elvonult polgára nevezetett ki, ki magát családja kedves körében s magán birtokában érezte legboldogabbnak; Ö Fölsége azon magas kegyelmének jelölteként, hogy ezen a haza legszokatatosb érdekeit tárgyaló állásra olyant kívánt helyezni, ki a hon viszonyainak fejletését nemcsak érti, de érzi is egyszerűsége. Nagynak látja feladatát főként azon helyzetnél fogva, hogy a szabályok alapján az egész urbérügyi eljárás felelőssége a törvényeszek elnökén fekszik. Midőn kinevezetést az ország minden birtokosai, mint a nemes báró sorsosai, örömmel fogadták, vajjon nem köntek-e helyzetéhez oly reményeket, melyet ő maga az illető törvények korlátai közt be nem tölthet? És vajjon a felszabadult nép, mely látja, hogy az urbéri t.-szék élén egy olyan honpolgár áll, ki maga is oly sokat vesztett, annyi romlás s kárt szenvedett, nem fog-e kételyeket táplálni lelkeben, a bekövetkezendő eljárások iránt? Sajnosnak véli, habár kiben azon hiedelem támadhat, hogy az egyén, alárendelhetné egyéni érdekeit honpolgári kötelemének, „én magyar vagyok“, mondá a nemes báró ur, magyarnak születtem, s mint magyar halok meg; de ismerem hazám iránti kötelességemet, hola régi időben, mert most az alig egy évtized előtti kor régi időnek nevezhető; nem volt értelme a nemzeti féltékenységeknek, melyeket egy szomorú korszak úgy felbolygatott. De itt e téren nem lát a báró ur nemzeti kérdéseket, együtt birtuk e hazát, volt benne földesur is, jobbágy is minden nemzet fiaiból, s itt nem nemzetségek, hanem az igazságosság érdeke forog kérdésben. Ö Fölsége kegyelmes tekintettel a törvényeszek tagjaiban minden nemzetiséget képviselt; de ezt éppen nem azért, hogy azok talán illető nemzetségeik mellett ügyvédeskedjenek. Értelmes, becsületes és jó indulatú egyének vagynak oda hivatva, kikben nemzetök bizhatik, s kik érdemlik hivatásukat, hogy azoknak talán helytelen kívánataikról megnyugtató felvilágosítást adjanak. Itt törvényeskedésekről lesz szó, határozott utasítások mellett, hol se elfogultság, se érdeknek helye nem lehet, csak a tisztá, törvényesített igazságnak. Szónoklata végén egy igen szép költői hasonlattal élt: „ha egy pusztító ár kirohanva medréből, gyökereitől kiforgatja a fákat, s a kiforgatottakat nagy részét összerombolta, habár a víz visszaszállt medrébe, czélszerű-e, hogy a megromlott fákat elmosott áruikba visszatessük, összerakjuk törzsükre a leszárgatott galyakat; hasztalan munka! a leromboltakba nem ad életet a szorgalom; ámdé terem ujakat; tisztítsuk ki a kipusztult fák fiatal sarjzásait, s ültessünk uj csemetéket a pusztán hagyott helyekre, s a helyes szorgalom nyomai új életben mutatkoznak. Így a polgári életben, azok helyett, a mik örökre elpusztultak, teremtsünk ujakat szorgalmunk, s mi legtöbb: egyetértésünk által, sat.“

Átfutó vázlatát se adtuk azon szép szónoklatnak, melyet mindenki megilletőde hallgatott, s mely a szónok azon igéretével lön szerkesztve, hogy elhivatásának, mint mindennek, vége lesz egykor, s ismét e városban, születése kedves helyén, keresend pihenését, addig isforrón gondol vissza polgártársaira; s a midőn alkalma lesz közügyeiben részlehetni, mindig kedves örömeinek tartandja.

* A nagy állami játékonysági sorshúzás dec. 29-diként ment véghez. A 15,000 aranyat a 79,992 szám, az 5000 aranyat a 203,982 szám nyerte el, a melyeknek tulajdonosai ugyancsak vígan fátörészhettek ez új esztendőben.

* A nápolyi királyságban borzasztó földrengés volt. Arémilőrázkodás dec. 16-dikán következett be, s különösen a Basilicata tartományra, és a principato Citerorera szorítottok. Innen terjedett el az Nápoly felé, melyet alapjaiban megrázott. A 19-dikéig terjedő tudósítások szerint Pollában 300 halottat ástak ki. Carbone helységben 21 személy halt meg, és 19 megsérült. Castelsano majdnem egészen egyenlővé lön a földdel, s 400 egyén vesztett oda. Nápoly a nagy rémlésen kívül alig szenvedett egyebet. A földingás este 10 órakor kezdődött. Délről éjszakra menő, három rázkodást lehet érezni, az első erős, a második nagyon hatalmas, a harmadik gyengébb volt. Mindenki az utcára rohant, sokan, különösen nők a legkönyebb éji órákban. Mindenütt félmegzelen, jajgató alakokat lehet látni, sokan térdelő imádkoztak, a nők ájultak, vagy ha-jaikat tedpsve férjeik, és gyermekeik után kiáltottak. A tömeg teggel 4 óráig maradt az utcán. Csak ekkor bátorokdák lakaikba visszaterni. Dec. 17-dikén éjjel ismét mindenki a földrengés megújulásától tartva, az utcán volt, de

semmi se történt. Ez éjen nagy zavar volt, a tolvajok felhasználák ezt, egyet a nép tetten kapva felakasztott. Nápolyban 19-ikén új, meglehetősen erős lökést tapasztaltak. Mindenki az utcára rohant ismét, a hol a földön tanyáztak, tüzeket raktak, szentképeket hordoztak körül, s a tömeg szakadallanul imádkozott. Számos uri kocsi volt az utcákon, melyek tulajdonosai künn tölték az éjet. Éjjel második lökést tapasztaltak, s 20-dikán reggel a harmadikat, a melyeket a tartományokban is éreztek. Átalában az innen érkező tudósítások a legborzasztóbbak. Basilicata tartomány fővárosa, a 15000 lakossal bíró Potenza, alig létezik többé. Időről-időre még mindig érezhetők apróbb rázkodások. Az iszonyu csapás, mely ez országot sújtotta, nem érte tehát még végét. A Vezur ekközben egészen csendesen viseli magát; lávapatkái elapadtak; kráterjei csak alig füstölögnek.

— Szerkesztőségünkhez a következő, figyelmet érdemlő jelentés küldetett be:

A fennálló törvények és határozatok nyomán itt lévő azon időpont, melyben minden közönség és földesurasság a maga határát felmérni és azt commassálni köteles, ezen czél elérésére főleg szükségessé az, hogy ezen munkálata értelmes, tanult, a hazai nyelveket értő, egy szóval olyan mérnökök alkalmazassanak, kik minden tekintetben megfeleljenek.

A napokban nálam lévő erdélyi születésű és szintén birtokos Lázár Farkas nevű cs. kir. mérnök ur, oda nyilatkozott, hogy ő, Kovács Sándor és Vizi Endre erdélyi cs. k. mérnökökkel egyezett meg, miszerint lemondván hivatalaikról, vállalkoznak az illető birtokossági társulatoktól contractus mellett határkimérési munkákat, mely végre el is láttak magokat mindhárom a megkivántó mérnöki asztalokkal és trigonometriai eszközökkel, nemcsak, hanem szerződtek is már communityakkal a Mezőségben és Kolozsvár vidékén.

Minthogy ezen mérnök urak hárman vannak, és e mellett közülük mindegyik egy-egy segédvel lesz ellátva, képesek mind arra, hogy több helyen ugyanegy időben működjenek, mind pedig arra, hogy munkáikat a lehetőségig leghamarabb végezzék be, academiái kiképezettség és practisch jártasságuk, mindenek felett pedig azon körülmény, hogy a catastroelnál szolgáltak, eléggé kezkeskednek arról, hogy munkáikat czélszerűleg fogják végbeinni.

Ez urak úgy egyeztek meg egymás közt, hogy mindegyik közülük fel vagyon hatalmazva, mérnöki munkát mind a három nevében vállalni és az illetőkkel azok iránt szerződésre lépni, különösen Lázár Farkas, mint legelső közülük az, kivel általam lehet érintkezésbe lépni e tekintetben.

Ezeket előrebocsátva; vagyon bátor Lázár Farkas urnak azon nyilatkozatára figyelemztetni, hogy jövő tavasszal társaival együtt a határkimérési munkához szándékszik fogni. Haki tehát a határokat ki akarja mérni, annak commassatiojához fogni és arról törvényes földaborszáll a közönséget elátni, ez iránt általam értekeződik Lázár Farkas ural, ki értesülvén szándokáról, a maga idejében kitűzendő terminusra kijövend a megjelendő hely színeire a végett, hogy az illetőkkel szerződjen, a hol azután mind a classificatio, mind pedig a felett, hogy hány részre kívánják a birtokosok részeit kikapni, mind pedig a munka díjja felett személyesen értekeződik. Az alku vagy jugerum szerint, vagy általán eshetik meg. Nagy-Seben, december 1857.

Karaszok.

— Adakozások. A szamosujvári templom részére: t. Szentiványi György ur s neje Tompa Julia urnő 1 frt 30, Szentiványi Gábor ur 1 frt, Szentiványi Zsigmond ur 30 kr. pp. küldetett be szerkesztőségünkhez.

Gabona ár. Dec. 31-ről 1857. Bécsi-mérője p. p. Tisztabúza 3 frt 21 kr. Elegybúza 2 frt 32 kr. Rozs 2 frt 4 kr. Árpa 1 frt 48 kr. Zab 50 kr. Törökb. 2 frt kr. Pityóka 56 kr.

KÜLFÖLD.

Anglia. — A nápolyi és londoni, ugy szintén az orosz és az angol udvar közötti közeledést ama jelekből gyanítják, hogy Petrulla herceg nápolyi követ Londonba utazott, míg más rész Oroszország is betölti a londoni nagyköveti állomást, mely 1839. óta üresen állt. Az új nagykövet Brunnow báró, ki a keleti háboru előtt mint meghatalmazott volt Angliában, s később Orloff gróffal a párisi congressusban részt vett. Kinevezetését a „Times“ biztos jelnek tartja arról nézve, hogy Sándor czár Angliával ismét barátságos viszonyba készül lépni.

A miniszterialis „Observer“ a Palmerston által előterjesztendő indiai billről írja, miképp az legelőbb is a keletindiai társulatot, mint ellenőrző testületet, eltolrlandi, s ennek hatalmát egy más, világosan aon célra alakított testületre ruházandja, mely közvetlen a korona alatt fog cse-

lekedni, s a parlamentnek felelősséggel tartozandik. Egy külön államtitkár fog India számára kinevezetni, kinek oldalánál egy collegium álland, mely összenakotásában némi hasonlatossággal bír az admirálissal. E lap azonban nem ismeri félre azon nehézségeket, melyek e bill keresztültelének útjában állnak, de azért még se kételkedik, hogy az végre mégis életbe fog lépni, habár még a mostani ülésszak alatt nem is, s arra nézve igen sokat vár a manchesteri elem, s ennek folytán a városok erőlyes támogatásától, melyek meetingekben nyilatkozván, a parlamentet is a kabinet pártolására kényszerítendik.

Törökország. — Mint Jassyból írják, a jobbágy-követek által beadott kérvélnél az ad-hoc diván általi el nem fogadása a legkevésbé hatást gyakorolta. E panaszlevél mellett van egy más is, mely az ország alsó nemessége fekvő vagyonának a főbb családok általi magokhoz ragadását tárgyalja. E panaszlevélnek dec. 24-én kelle a diváni ülésben felolvasatni.

Az oláh diván hosszas tanácskozásainak eredménye azon tapasztalás, hogy nem létesülhet semmi új a jelen europai csillagállásnál fogva. A diván tehát jobb időközben azt végzé, hogy minden további reformkísérlettel felhagy, s mindannál többre becsüli a visszatérést a status-quo ante-ra.

Perim szigetnek Anglia általi megszállásaért a stambuli orosz követ tiltakozványa még nincsen átadva a fényes kapunak, de minden órán várják annak elküldését, mivel Oroszország elégtételt kíván venni azon tiltakozványért, melyet az angol kormány az Amur mellett és chinai Tatárországban Oroszország részéről történt elfoglalások ellen sz. pétervári képviselője által az ottani kabinetnek nem rég általadatott.

Franciaország. — Az „Indép. belge“ párisi levelezője szilárdan áll azon állítása mellett, hogy Franciaország felhagyott a dunai fejedelemségek uniojával, ezért viszont a szultán aláírandja a suezi csatornára vonatkozó fermát. Hogy Franciaország még az osbornei értekezletkor tette azon engedményt, miszerint nem fog többé a fejedelemségek unioja mellett kardoskodni, mind inkább kiderül a párisi hivatalos lapok enyhébbé változott hangjából is, a melyek mostanság a mesebeli savanyu szőlőkre emlékeztetve úgy okoskodnak, hogy Franciaországra nézve valóban mindig közönbös volt az, legyen-e vagy ne unio, csak is annyi volt minden kívánsága, hogy a fejedelemségek szabadon s nyíltan fejzhezzék ki nézteiket.

A „D. Allg. Ztg.“ párisi levelezője is tudni akarja, hogy a dunai fejedelemségek kérdése meg van oldva, még pedig oly értelemben, hogy az unio mellett buzgó hatalmak az egyesítés ellenzőihez fogának csatlakozni, ha ez utóbbiak a párisi conferentián többséget nyernének, s ez eset annál valószínűbb volna, mivel a megoldást valamennyi hatalomnak ohajtania kell; megoldás pedig ezen úton várható. Mikor lesz ezen oláh-moldva történetek vége, meg mindig nem lehet biztosan megmondani, mert a párisi congressus összejövételére nézve még mindig csak annyit tudhatni, hogy az alkalmasint január végén, vagy február első napjaiban fog megtörténni.

Thouvenel visszahívására Stambulból valószínűleg készen lehetünk, ha valósuland a „Times“ azon állítása, hogy Redcliff lord stambuli állomásáról végleg el van bocsátva. Ha pedig Stambulban marad a francia követ, a francia politikanak új diadalát ünneki a szajnai fővárosban és Stambulban. Ez idő szerint az aranykürtnél nagyban foly a kibékülési vendégeskedés. Reshid pasa lakomáját a francia követ készült viszonzani, melyre a szultán miniszterei mindnyájan, és Reshid pasa a nagyvezér is hivatalosak.

A „Courrier de Paris“ mindenképpen megakarja Napoleont győzni az iránt, hogy valamiképp több szabadság

nem ártana Franciaországnak. Czikkei bonapartista színezetűek ugyan, de elvei igen erősen demokratikusak. A napoleoni dynastia fölemelkedése — okoskodik a Courrier — összevág a demokráciának politikai életre ébredésével, s minthogy minden dynastia társadalmi létezésének valamely betöltendő küldetés az alapja, ismerje meg az új napoleoni dynastia is a maga missióját. A császár állítólag ez új szabadsági mozgalom irányában csak hallgat, s mint okos gazda háza elejétől végig lát. Sokan már látni is képzelik, mint néz fel a császár az épület tetejére, hogy azt elvégre az ígért szabadsággal megkoronázza. Kicsi lesz mindenesetre ez a szabadság, jobb leendő annál a francziáknak szükség esetében egy kis dicsőség — a határon túl.

Bukurestből Párisba dec. 24-kén érkezett távirati tudósítás szerint az európai bizottmány dec. 26-dikán volt összeülendő, hogy a congressushoz intézendő jelentésének végérvényes szerkesztését megállapítsa. A bizottmány ennek befejezésével aztán szétoszlík és tagjai viszátnak az illető kormányokhoz.

China. Egy francia missionarius érdekes levelet közöl Kiangsi chinai tartományból. A katolikus hittérítők öz-

szöjövettelt tartottak Kientsangfu kerületben a vörösek (így nevezik ott a fölkelőket, mert vörös siphát hordanak) fővezérével. Mint európaiak és a keresztény vallás apostolai ünnepélyesen és szívesen fogadtattak. Céljuk volt iskoláik részére biztosságot eszközölni és a fölkelők szándékát kipihaltolni. A főnök örömet adott nekik az iskolák részére általi levelet, valamint utleveleket a missionariusok számára veszély nélkül utazhatni a vörösek közt, a kiknek csapataival mindenütt találkozhatni. A levél végső sorai ezek: „A vezeklés ideje még nem járt le egészen, de reméljük, hogy a kegyelem ideje nincs már messze. A forradalom minden chinai istent lefejezett és szétrombolt. A vörösek nem akarják, hogy a nép ezen bálványoknak hódoljon, s parancsolják a népnek, hogy az igazi istent imádják. Tanaik természetesen az angol és amerikai protestantizmusból vannak véve; de azért bizonyos, hogy Kiangsi tartomány vallási tekintetben épp úgy, mint politikailag egészen más alakzatot nyerend. Itt a perc, midőn erősen hozzá kell fogni a munkához. Husz millió lélek várja tőlünk Kiangsiban üdvét!”

Spanyolország. — Az ausztriai herceg alig pillantott be a világba, s már is halmozzák a sok keresztrel, s érdem-

szalaggal. Dicsekszik már III. Károly nagy érdemszalagával, az I.abella, a jeruzsálemi sz. Jánoséval, továbbá az arany gyapju-lánczsal, a híres aszturiai hős Pelayo keresztjével; — mennyi kereszt várakozik még a kis hercegre, csak aztán elbirja.

— A szabadelvű madridi lapok a trónörökös születését úgy üdvözlük, mint új kezességet az alkotmányos rendszer biztos voltára nézve Spanyolországban; mint halálát minden lehetlen dynastia fusióknak, miket darab idő óta megpendítettek.

Olaszország. — A nápolyi királyságból jövő tudósítások még mindig véstetjes állapot sötét színezetűt mutatják. A közlelbi borzasztó földrengés mint-ba baljóslatu fenyegetés volna az olasz honföld részéről a rajta véghezmenő politikai eljárások ellen. Egyébiránt az olasz hazafiak se látszanak nyugodni. Mint az „Opinione”-nak írják Nápolyból, több mint három hónap óta csempészeknek bé a siciliai királyságba fegyvert és löszert. Egy néhány portékás ládában talált puska, miket nápolyi gőzösök vittek Marseilleből, ébressztek föl a rendőrség figyelmét; most már mindenfelé folynak a fegyver utáni motozások.

Németország. — Berlinben a kormánynak a porosz herceg általi

tovább vezetése módjának kérdésében most már végleges határozás történt volna, s ennek nyilvánossá tétele a közlelbi napckban várható. Hallomás szerint a porosz király meg a megállapított határidő lefolyta előtt ismét átvénné formaszorúleg a kormánnyt a végelt, hogy a porosz herceget kinevezzék az ország kormányzójává.

NYILT POSTA

„Zandirhám”-ra előfizettek. Az irónál Dr. Lészai Dániel és Uzoni F. Izsák urak két-két példányra, Borsos József, Konez Imre, Ballasi Ferencz, Pető György, Győrfi Iván, Sebestyén Gergely, Szentiványi György, Szentiványi József, Jenei József, Jenei Albert, Karaszek Árpád, Kovács Ferencz urak egy-egy példányra. Stein János ur ivén előfizettek: m. gróf Kemény Sámuel ur két példányra, Nemes János ügyvéd, m. Baricz János, Zsomori János, Veress Ferencz, Vastag György, Dr. Pataki Dániel, Veress Sándor, Jakab Elek, Lázár Ádám t. cz. urak egy-egy példányra.

A hiányos beküldésekért író megjegyeztetni kéri, hogy Zandirhám előfizetési ára 1 fl. 30 kr. pp. bolti ára 2 pfrint leendő.

Bécsi börze. — December 31-dikén. Erdélyi urbéri papir 77 $\frac{1}{2}$. Magyar urbéri papir 78 $\frac{1}{2}$. Nemzeti kölcsön 84 $\frac{1}{2}$. Arany 7 $\frac{1}{2}$. Ezüst 6 $\frac{3}{4}$.

Felöl a szerkesztésért BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A brassó-megyei cs. k. törv. szék tav. dec. 12-ről 7457 sz. a. tudatja, hogy Bayer János elfoglalt 509 számú házat Fejér Márton részire, 1858 február 18-kán és mártius 23-án d. e. 9 kor a törv. széki épületben köz-árverésen eladják.

A m.-vásárhelyi cs. k. járás törv. szék tav. nov. 23 ról 5628 sz. a. felhívja gróf Rhédey Söfiát, Istvánt, Gábort, és gróf Teleky Sándort ellenök, a Petráski Katalinnak tartozó 1200 e.ft iránt dr. Scheit által indított kereset védelmére. Tárgyalása f. é. januar 19-én d. e. 9 kor.

Urbérkárptótlási tőke-utalványozás.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék tav. nov. 23-ról 2756 sz. a. tudatja hogy 1) Mór Mihály-nak orbai birtoka után 356 e.ft 58 $\frac{1}{2}$ krtőke, 169 e.ft 33 $\frac{1}{2}$ kr. kamat. — 2) Szigethi Józsefnek kémeri birtoka után 742 e.ft 36 $\frac{1}{2}$ kr. tőke, 130 e.ft 1 kr. kamat. — 3) Mór Eleknek alsó-szopori, orbai és sz. sámsoni birtoka után 1059 e.ft 55 $\frac{1}{2}$ kr. tőke, 443 e.ft. 27 $\frac{1}{2}$ kr. kamat hátralék van utalványozva. A követ. beadandók 1858 febr. 23-áig. Tárgyalása április 23-kán d. e. 9-kor. A Sz. Udvarhely megyei cs. k. törv. szék tav. dec. 14-ről 2101 sz. a. tudatja, hogy gróf Toldalagi N. nek, és Henter Józsefnek, sz. demeteri, vezekli, székelly-szállási, bárdosi,

csöbbsi, revali és m. zsákolli birtokuk után 9,841 e.ft 22 $\frac{1}{2}$ kr. tőke, 6972 e.ft 23 $\frac{1}{2}$ kr. kamat, a sz. demeteri, székelly-szállási, m.-zsákolli és csöbbsi birtokuk után 3678 e.ft 32 $\frac{1}{2}$ kr. tőke, 662 e.ft $\frac{1}{2}$ kr. kamat-hátralék van utalványozva. A követelések beadandók 1858 február 25 éig. Tárgyalása április 28-kán d. e. 9-kor.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék utján nov. hó 7-ről b. Bánfi Albertnek a cs. somlyói és bogdánházi, perceseni, bagolyfalvi, almási, somlyó-csehi, voványi, sz.-bagosi, nagy-falusi, kárszteleki, pelyei m.-valkói, jászai, maroni, cseszeri, halmosdi, keresztelkei, eljősi, bojáni, csesrei, detrehemi, alsó bani, papteleki és boronamezői birtoka után 47,302 rfr. és 44 $\frac{1}{2}$ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A köve-

telések beadandók 1858 február 19 éig. Tárgyalási nap 1858 április 20-kán d. e. 9-kor.

A m.-vásárhelyi cs. k. megyei törv. szék utján nov. hó 21-ről P. Horvát Dánielné Toldi Katalin grófné zágori birtoka után 1,100 rfr. Gr. Kemény Simon kis-lekencezei és szabadi birtoka után 19,799 rfr. 12 $\frac{1}{2}$ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók 1858 mart. 2-áig. Tárgyalási nap 1858 maj. 3-a d. e. 9-kor.

A szebeni cs. k. megyei törv. szék utján nov. hó 14-ről Boér Gábor és Teréz csapói, ó-sái, bordi, pocsfalvi, és oláh zsoldok birtokait 1570 rfr. 14 $\frac{1}{2}$ kr. urb. kárp. és jár. utalványoztatik. A köv. beadandók 1858 febr. 27-ig. Tárgyalási nap f. é. mart. 29 d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(289)

Valódi schneebergi

NÖVÉNY-ALLOP

mell- és tüdőbántalmakban szenvedőknek,

orvosi rendszabály szerint a leghasználatosb friss növényekből sajtoltva WILHELM FERENCZ neukirchnei és BITTNER GYULA gloggnitzi gyógyszerészek által készítve

Ára 1 üvegesének használati utasítvánnyal együtt 1 flt. 12 pkr.

Két üvegesénél kevesebb nem rendelhető meg.

Két üvege bepakolásáért ládájukba 10 kr. pp. számítatik.

Megrendelések, a díjak bérmentes beküldése után azonnal gyorsan és pontosan teljesítenek.

A főraktár

BITTNER GYULA

gyógyszerésznél létezik Gloggnitzban.

Tovább: Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy, Tordán: Wolff G. gyógyszer. M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F.J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Arnold József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Kúbiayban: Czikawstó Baláznál.

Rheumatismus fájdalmak.

A Goldberger-féle galvan-villanyos rheumatismus-lánczok több esetekben, erős rheumatismus fájdalmak gyógyításánál, igen hathatósaknak bizonyultak be, mit én ezennel örömet bizonyítok. Salzburg

Späth József, med. chirurg.

Rheumatismus baj.

Ezennel bizonyítom, hogy a Goldberger-féle rheumatismus-lánczok, nálam egy avult rheumatismus baj ellen használva fényes eredményt szűttek. Eleinte károm a fájdalom miatt alig tudtam fölemelni, és most miután a lánczot használtam, minden fájdalomtól ment vagyok, mit ezennel, mint igazságot, a nyilvánosságnak átadok.

Frankfurt a. M.

Ungern-Sterbergi R. báró.

Köszvény és rheumatismus.

Alólt hitelesen bizonyítom, hogy a nékem vizsgálat végett átadott Goldberger-féle galvan-villanyos rheumatismus-lánczok semmi egészségre ártalmat nem tartalmaznak, sőt minden betegség-esetekben az edény- és idegrendszernek, különösen pedig köszvény és rheumatismus ellen, hol tudomás szerint a villany-galvanismus hathatósan van elismerve, az előirt használat-módon kitűnő hasznót szereznek.

Bamberg.

Dr. Botzner,

bajor kir. orvos tanácsos és törvényszéki orvos.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

(3—20)

(309)

Krombholz orvostudor GYOMOR-LIKŐRE

(Krombholziana)

E likőr a legújabb vegytani vizsgálatok nyomán gyógyerejű virágokból, gyökerekből és füvekből lepárolt szeszcs folyadék: feltalálta a gyógytudományra nézve korán letűnt első nagyságu csillag, aprágai orvosi klinika tanára és első orvos, Krombholz Gyula orvostudor.

Ez oly szerencsésen össze elegyített vegyületgyógyerejű növényekből készült, és különösen az emésztő szervekre igen jó hatású, ajánlatos pedig üdvös kísérőnek vadászaton, hegységi kirándulásokon és uton, és mint gyomormegelőítő igen jótékonyan foly bé az egészségre.

Egy üveg ára 30 kr. p. p. két üveg bepakolása ára 10 kr. p. p.

Kolozsvárt kapható KOZÁK EDUARD

„Katonai” című fűszerkereskedésében.

(326)

(3—3)

Ház-eladás.

HÁTSZEG városában a gyűrű-piaczon egy szilárd anyagból épült ház, — mely magában foglal három szobát, téli és nyári konyhát, egy ét-kamarát, egy előszobát, továbbá egy kereskedői boltot kiállítva, ellátva kemény fából készült és furnierozott állványokkal, hasonlóan egy kelmertárral, melyel kapcsolatban áll egy előudvar, és nagy kert-terület. — Szabad kézből eladó 800 ezüst rfrint pénzértékben. Bővebb tudomást szerezhetni A. M.-hez Post restante Tóvisre címzendő levél által.

(305)

A kolozsvári ev. ref. ekklezsia és tanoda kötelendi majorság-birtoka, a jövő 1858-dik év márcziusa 22-dik napján kezdve, több évekre haszonbérbe adandó. Birtok-iv és valamennyi könyv szerint van itten szántó 180 hold, — rét és kert, a curialistákat is beléértve, 125 hold, 32 □ öl; — legelő 89 hold, 1,100 □ öl; — nádas 81 hold 120 □ öl, de a melyből már lecsapva is van.

Árvereztetik Kolozsvárt 1858 dik év január hó 10-kén, tanár Tunyogi József szállásán, belső-farkas-utcában, az 55 dik számú tanári lakban, hol a haszonbérlet feltételei addig is megállhatók. A hozzá szólanó kívánók 100 ezüst rfr. bántpénzt teendek le, az árverés után, ha az másra veretnek le, visszafordítandó.

(329)

A maros-vásárhelyi téglá és cserépgyárhoz kerestetik GYÁRVEZETŐNEK egy oly

egyen, a ki a téglá- és fedőlcserép készletét s égetést gyakorlatilag is érti, és legalább is 500 pft. biztosítékot mutathat ki. Egy ilyen, bizonyításokkal is ellátott egyénnek hajlandó a gyári társulat az egész gyártást adni által, hogy mind a londoni Clayton-féle géppel, mind pedig szabad kézzel gyártandó téglákat és cserépeket a társulat fájával kiegészítve, ezenekint bizonyos meghatározandó árért szánítsa be, akár pedig az üzletet egyezes mellett mint szegődményes kezelje. A gyár a legjobb móddal van ellátva, minden eszközzel, készletekkel és munkásokkal is.

A vállalkozni kívánó jelentse magát febr. hó 1-ső napjáig helyt Maros-Vásárhelyt a gyárigazgatóságánál, a hol végleges egyezményre is lép-hetik.

(221)

(6—9)

Stein Jánosnál Kolozsvárt és Wittich Józsefnél M. Vásárhelyt kapható:

A NÖVÉREK

regény

b. EÖTVÖS JÓZSEF-től

2 kötet 4 ft. p. p.

RÉVÉSZ m're. Vélemény a magyar protestáns Egyházalkotmány fő pontjai felett, különösen a jövődől törvényhozásra árártva 40 kr.

VÖRÖSMARTY mellszobra 4 pengőf.